

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1037.

CHICAGO, ILL., 28. JULIJA, (JULY 28,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

VSEBINA.

ČLANKI.

Neenakost orožja.
Če imaš denar . . .
Kralj je umrl, živijo kralji!
Koliko stane rojstvo otroka.
"Borili so se kakor levi".
Mussolini prerokuje fašizmu rožnato bodočnost.
Nepravična justica v nepravični uredbi.
Iz Chicaga do Radovljice.
Ob dvajsetletnici socialistične mladinske internacionale.
Koliko plača naivno ljudstvo prevarantom.
Število avtomobilskih žrtev v l. 1926.
Žrtve premogovnikov.

GIBANJE.

Iz južnega Colorada.
Vzgoja mladine, razoboroževanje in drugo.
Požar uničil društveno dvorano v Lawrence, Pennsylvania.
A. Kristanov shod v Sheboyganu velik moralen uspeh.
Piknik kluba števil. 13 J. S. Z.
Aktivnost sodrugov v Kansasu.
Prihodnji piknik čikaških socialistov.
Skupen izlet društev S. N. P. J. v Chicagu.
Predavanje o starostnem zavarovanju.
Iz upravnštva.
Debs Radio Fund.
Listu v podporo.
A. Kristanov shod v Detroitu.

RAZNO.

Divji plameni (Tone Seliškar).

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates: United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

“Slabi časi” in delavski tisk.

PROSPERITETA, ki nam jo opevajo že toliko let, je lani in letos izgubila veliko svoje veljave. Res, da so dobri časi, niso pa dobri za večino delavcev. Desetiški so vrženi v brezposelnost, in stotisočem so znižali plače. Najbolj prizadeti izmed vseh so premoGARJI.

Slabi časi slabo vplivajo na malo trgovino v prizadetih okrožjih in pa na delavske liste. Kajti kadar so “slabi časi”, bo delavec prvi odpovedal list, ki se bori za njegove interese, obdržal pa bo liste, ki ga zavajajo.

Kapitalistični listi imajo tudi v “slabih časih” veliko cirkulacijo. Delavski listi začutijo znižavanje števila naročnikov takoj ko se začne “slabi časi”.

Kako to, da je delavec toliko nezaveden, oziroma toliko neveden, da v kritičnem času zataji svoje liste in nakloni s tem toliko več podpore kapitalističnim?

Kako to, da je delavec tudi v stiski duhovno bolj na strani svojih izkoriščevalcev kakor pa na strani onih, ki se bore za delavstvo kot razred?

Odgovor je v tem, da delavci čitajo premalo takega kar bi jim koristilo, in preveč takega, kar jih zavaja, kar škoduje njihovem duhu.

V slabih časih bi moral delavec toliko bolj stati ob strani svojemu tisku in mu izkazati vsaj malo tiste zvestobe kakršno izkazuje delavski tisk delavskim interesom v “dobrih” in “slabih časih”.

“Proletarec” je delavski list; izhaja zato da brani interese delavcev, da varuje jugoslovanske ameriške delavce pred zavajalci, da čuva nad organizacijami delavstva, in da mu kaže pot luči. Proletaréc je list, ki bi ga moral čitati vsakdo, ki zna čitati slovensko. In ker vemo, da jih je v tej deželi še tisoče in tisoče ki ga ne berejo, tudi vemo, da je njegovo razširjenje odvisno od nas.

V koliko ste vi pripravljeni sodelovati v agitaciji za razširjenje “Proletarca”? Odgovorite s tem, da pošljete od časa do časa kakšno novo naročnino in da obnovite svojo, kadar vam poteče.

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1037.

CHICAGO, ILL., 28. JULIJA, (JULY 28,) 1927.

LETO—VOL. XXII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

NEENAKOST OROŽJA.

Na eni strani tri sto mrtvih, na drugi eden. Na eni strani sto ranjenih, na drugi eden. To se je dogodilo 17. julija v Nikaragvi. General Augusto Sandino je skušal prodreti v mesto Ocotal v imenu svobode in takih reči, za katere se bore liberalci v Nikaragvi proti vladi, ki so jo postavili proti njihovi volji "ameriški" interesi.

Sedemnajst ur je trajala bitka, v kateri je padlo tri sto mož Sandinove armade in na drugi stran en Amerikanec. Sto Sandinovih mož je bilo ranjenih, in na ameriški strani eden.

Nikaragva ima vlado, katere ne mara. Prišle so pred nekaj meseci ameriške čete, ki so prinesle Kelloggovo sporočilo, katero se je v bistvu glasil: Mi smo priznali vlado, kateri pravite vi konservativna. Ker smo jo priznali, jo bomo protektirali. Vi lahko stokrat izvolite svojega predsednika, ako ga mi ne priznamo, ne more biti predsednik.

Liberalci v Nikaragvi so se čudili in poslali svoje emisarje v Zedinjene države, da apelirajo na ameriško časopisje, na ameriško ljudstvo in na ameriške progresivce za pomoč. Res, — mnogi listi so protestirali, nekateri progresivni kongresniki in senatorji so hoteli preiskavo, hoteli so, da jim vlada natančno razjasni, čemu je poslala svoje čete v Nikaragvo, in čemu smatra, da bi bila vlada, kakršno hoče večina ljudstva Nikaragve slabša kot ona, ki so jo postavili takozvani "ameriški interesi". Državni tajnik Kellogg je pojasnjeval, a pojasnil ni ničesar. Tako se je na stvar pozabilo, kar se "javnega mnenja" tiče, ni pa jo pozabilo ljudstvo Nikaragve. In ker so navade in tradicije v južnih in posebno v centralno ameriških republikah pač take, da se politizira ne samo s peresom in ustmeno, ampak tudi z orožjem, so tisti, ki s Kelloggovim odlokom niso bili zadovoljni, ostali na bojišču, da izvojujejo Nikaragvi pravico izbirati vlado po svoji volji.

Rezultat takega razporedenja je bila poleg mnogih tudi bitka 17. julija. Že ko je ameriška javnost mislila, da je Nikaragva pomirjena, pa jo je prebudila iz zaspanosti vest, da je

par ducatov ameriških vojakov pobilo nad tri sto domačinov v bitki za posest enega mesta. Ameriške čete so zmagale z aeroplani. Uporniki jih nimajo, ameriške čete, ki gospodarijo tam, pa jih dobe kolikor hočejo, kajti Zedinjene države so bogata dežela.

Petero ameriških aeroplanov se je dvignilo nad čete generala Sandina, in iz njih so deževale bombe. To pove, čemu je bilo na eni strani tri sto mrtvih in sto ranjenih, na drugi pa eden ubit in eden ranjen.

Neenakost orožja je odločila. In ob enem — nikaragvanski liberalci se ne bore proti Zedinjenim državam, ker predobro vedo, da bi moralo za vsakega ameriškega vojaka, ki bi bil ubit v Nikaragvi, pasti tri sto domačinov.

Tri sto življenj za eno. Ne samo to, ampak tistih tri sto ki so padli, niso hoteli bitke z Amerikanci, in ne z "ameriški interesi". Hoteli so svobodo, kakor jo oni razumejo, ne pa "red in mir", kakor ga uvaja vlada ki jo ljudstvo ne mara in katere ni ono izbralo.

Wm. Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je protestiral, ne bogzna kako glasno, vendar pa toliko na glas, da so njegov protest omenili vsi listi. Marsikdo drugi, ki ima to ali ono vplivno mesto v ameriškem javnem življenju, je izrazil svoje nezadovoljstvo. Toda kaj pomaga — v Washingtonu gospodari administracija, ki ima oblast in ki ima moč. V kongresu nima močne opozicije, razun tega je politično neorganizirana, in je brez skupnega programa.

Kakor v Nikaragvi, je neenakost orožja vidna tudi v ameriškem kongresu. Tam padajo v nič ljudje, tukaj dobre besede. Moč odločuje.

Moč pa je v rokah ljudstva tukaj in tam. In dokler ne bo vsaj del ameriškega ljudstva spoznal, da brez organizacije ne bo mogoče ovirati vladi njene imperialistične politike, toliko časa bodo naše slabejše sosede na jugu brez izdatne pomoči. Tudi če se upre vse ljudstvo Nikaragve in Mehike, ne bi izdalo veliko, kajti tukaj imamo precej veliko armado, velikanska

municipijska sredstva, orožja na kupe in močno vojno mornarico.

Tri sto ubitih v Nikaragvi, in tisočero drugih stvari zahteva, da se tisto ljudstvo v Zedinjenih državah, ki hoče dobro sebi in drugim, organizira v stranki, ki zastopa program iz ljudstva za ljudstvo.

Taka stranka je v tej deželi sedaj samo socialistična stranka. Tisočeri in tisočeri pristasi socialistična misli v Zed. državah pa so še vedno uverjeni, da se da doseči več za ljudske interese, ako ostanejo v republikanski in demokratski stranki in uvajajo vanje svoj "progressivizem". So v zmoti, in to zmoto plačujejo ne le interesi ameriškega ampak tudi interesi mehiškega, nikaragvanskega in filipinskega ljudstva, da onih, ki jih imajo ljudstva drugih dežel, v katere posega ameriški imperializem, niti ne omenjemo.

Interesi so samo dvojni: ljudski in protiljudski. Vladi je mogoče usmeriti svojo politiko samo za ene izmed obeh, in ne za oboje. Če deluje za protiljudske, tedaj je naravno na strani kapitalizma in njegovih profitov. Če je za ljudske, tedaj je logično v boju proti kapitalizmu. V interesu ljudstva vseh dežel je, da si pribore ljudske vlade. Predno more ljudstvo ene ali druge dežele to doseči, se mora naučiti razumeti svoje poslanstvo. Do tega spoznavanja ga tirajo socialistične stranke, katerim je v prilog ekonomski razvoj, in pa dejstvo, da so zgrajene na temelju tega razvoja za bodočnost, katera jim pripada.

Če imaš denar . . .

Ako imaš denar, in če se ti poljubi, lahko najameš poseben vlak in še marsikaj drugega. Pred dobrim letom se je pripetilo, da sta se dva čikaška zakonca, ki razpolagata z milijoni (zanju dela okrog dvajset tisoč delavcev), v New Yorku sprla. V tem da sta se skregala ni nič čudnega, kreg je med zakonci celo bolj v običaju kakor pa med drugimi, npr. med sorodniki in znanci. Žena dotičnega milijonarja je v jezi najela poseben vlak iz New Yorka do Chicaga, kar jo je stalo do osem tisoč dolarjev. Mož je prihitel za njo z regularnim brzovlakom, ki je prišel v Chicago le par ur pozneje kot njen poseben vlak. Ampak zadoščeno je bilo njenim kapricam, potem pa sta se kregala doma. Da bi taki ljudje skrbeli za svoje delavce — to ne, ker se profitu ne sme škodovati.

Nedavno je nekemu premožnemu podjetniku v Eagle Riverju, Wisconsin, nevarno obolel devetletni sin. Najel je poseben vlak in ga poslal v bolnišnico v Chicago, kjer je bilo zanj že vse pripravljeno. Zdravnikom je bilo brzojavno sporočeno, da je dečka napadla taka in

taka bolezen, in da naj se podvzajajo v to in to bolnišnico. Bo vse dobro plačano.

Ko so dečka prinesli v bolnico in so ga zdravniki pregledali, so ugotovili, da mu bo še mogoče rešiti življenje, toda če bi dospel nekoliko pozneje, bi bila prilika izgubljena.

Denar je naredil svoje. Delavec, vposljen pri dotičnemu podjetniku, ga nima, ima pa sina, kakor podjetnik. Tudi njegovemu se **lahkō** primeri to kar se je podjetnikovemu, in pozvan bo domač zdravnik, računal bo nekaj dolarjev, in potem bo čez tri ali štiri dni pogreb. Ni novcev, da bi ga poslal s posebnim vlakom v dobro bolnišnico v veliko mesto, ni novcev za dobre zdravnike.

Čigava zasluga pa je, da ima gospod tovarnar novce?

Kralj je umrl, živio kralj!

Ferdinand "pravični", prvi kralj "velike" Rumunije, je 20. julija umrl. Vest ni prišla nepričakovano, kajti Ferdinand pravični je bil že dolgo bolan. Umrl je na posledicah raka. Najboljši zdravniki iz vseh krajev sveta so prihajali v Bukarešt, da ozdravijo Rumuncem kralja. Vse kar so mogli doseči, — podaljšali so mu življenje za kakih sedem mesecev. Dobili so radij, ki je predstavljal ogromno vrednost, in mu ž njim žgali raka, a Ferdinand pravični mu je moral vseeno podleči.

Rumunija se je oblekla v žalno obleko in plakala — uradno in neoficijalno — za svojim kraljem. Pravijo, da je bil med priprostim ljudstvom sila priljubljen, da je iskalo pravice pri njemu, da je bil radodaren in pravičen, da je imel same lepe lastnosti, da je zgradil veliko Rumunijo, da je osvobodil Rumune, sploh, pripisujejo mu vse take vrline, ki jih imajo vladarji.

V resnici je bil Ferdinand "pravični" samo človek, mož neodločnosti, ki se je le prevelikokrat podal intrigantom, katerih je na rumunskem dvoru v teh letih več kot na kateremkoli drugem na svetu.

Kralj Ferdinand ni bil vladar, ampak podložnik kraljice Marije in svojih intrigantskih državnikov. In kakor je bil zli duh na ruskem dvoru menih Rasputin, tako je bil, oziroma je na rumunskem princ Barbu Stirbey, le, da je Stirbey bolj diplomat, precej razumen, in da se šteje med državnike. On je osební prijatelj kraljice Marije, in z njeno pomočjo je njegova volja največkrat obveljala.

Bivši rumunski prestolonaslednik Karol, sin pokojnega kralja in kraljice Marije, brat jugoslovanske kraljice, se je v prošlem letu moral odpovedati pravici do krone, ker je veseljak in se prerad ter mnogokrat zaljubi, svojo ženo,

grško princezo, pa zanemarja. Kakor od kralja, tako se tudi od prestolonaslednika pričakuje, posebno če je oženjen, da ima same dobre lastnosti. Karol pa živi kakor žive veseljaki, zapravlja denar ki ga ni zaslužil, in ima dobre čase po raznih evropskih letoviščih. Sedaj raja v bližini Pariza. Dobiva mnogo tisočakov letno, da more živeti kot princ in član rumunske vladarske hiše. Rumunski davkoplačevalci torej skrbijo, da se vsi kraljevi družini dobro godi.

Prihodnji kralj bo princ Mihael, sin odstavljenega prestolonaslednika Karla. Sedaj je star šest let; je bolehen, cmirav otrok. Ima tri vzgojiteljice: Angležinjo, Nemko in Francozinjo. Šest let je star, pa govori baje že tri če ne celo štiri jezike. Strežejo mu, kakor se za prestolonaslednika in kralja spodobi. Med druge otroke ga ne spuščajo, da se bi z njimi igral, ampak gre mednje v "sijajnem" spremstvu le tedaj, kadar je kaka velika slavnost. Kajti princ Mihael ni navaden človek. On je kralj, pa čeprav je šele šest let star. Ko bo dopolnil osemnajsto leto, mu bo izročeno vladarsko žezlo. Dotodaj bo izvrševal vladarske posle triumvirat, v katerem so patriarh Miron Cristea, princ Nikolaj in vrhovni sodnik G. V. Buzdugan. Treba je tri zrele može, da imajo toliko vladarske sposobnosti kot jo ima osemnajstleten kralj...

Predno bo princ Mihael dopolnil 18. leto, mu božja milost skorogotovo ne bo naklonila težkega vladarskega žezla, kajti v teh časih je prav lahko mogoče, da si bo to nalogo poverilo rumunsko ljudstvo ter poslalo dvorjane v druge službe, ali pa v letovišča. Kralji danes niso več v modi.

S smrtjo Ferdinanda je šla v zaton tudi "mati rumunskega ljudstva", "njeno veličanstvo" kraljica Marija. Njena pot v Zedinjene države je bil najbrž njen zadnji "triumfalni" čin, ki je v zadnji sceni kilometarskega filma postal komedija in razun tega še veliko manj kakor komedija. Kraljica Marija je bila veliko bolj vladarica Rumunije kakor njen Ferdinand, kajti on je bil njen podložnik. Mariji je skorogotovo zelo hudo, tolaži pa se, da dokler bo Barbu Stirbey na njeni strani, bo njena beseda še vedno nekaj veljala v Rumuniji.

Rumunija je največja balkanska država. V svetu je znana poradi svojega Karola in njegovih "ljubimskih afer", poradi njene kraljice Marije, vsled kmečkih uporov, korupcije v njenem uradniškem aparatu, politiki nasilja, vsled pohoda njene "slavne" armade v Bolgarijo potem ko je bila slednja zbita na tla (v drugi balkanski vojni), na Ogrsko po padcu Bela Kuna, oziroma že prej, vsled njene osvojitve Besarabije in takih reči. Iz Rumunije ne prihajajo vesti, ki bi jo dvigale pred svetom. Da se zanjo zanima je raditega, ker je tako balkanska, nebrzdano živahna in pa izredno "romantična".

Mussolini prerokuje fašizmu rožnato bodočnost.

"Dvajseto stoletje bo v Italiji poznano samo pod enim imenom", je dejal Mussolini. Malo je prenehal, in konstatiral: "To ime je fašizem!"

Demokracijo je fašizem po njegovem mnenju za vedno pokopal. V Italiji se nikoli ne povrne (v pravem pomenu besede je Italija ni nikoli imela).

Mussolini urejuje pregled "uspehov" fašizma, in da bo temu pregledu dal zanos, mu prerokuje nesmrtno prihodnost. Ker pa je treba prerokovanje vendarle kako omejiti, kajti tudi Mussolini ve, da "vse na svetu je minljivo", je pripomnil, da bo ime tega stoletja za Italijo "fašizem" in nič drugega.

"Mussolini je velikan," ga še vedno slave kapitalistični žurnalisti, mnogi pa so se ga naveličali in ga gledajo le še kot poseben italijanski tip in poseben italijanski pojav.

Fašizem v Italiji zastopa nazor, da so ljudje otroci, ki ubogajo le na povelja, zato je naloga države, oziroma vlade, da jim ukazuje, jih uči in vodi. V Italiji je domalega vse natančno določeno, kaj kdo sme in kaj ne sme.

Ena takih prepovedi je tudi določba, ki pravi, da imajo starši le omejeno pravico določevati imena svojim otrokom, vlada pa neomejeno. Če bi npr. zakonca tu ali tam v Italiji krstila svojega otroka in bi mu dala ime Benito Mussolini, je tako ime nelegalno. Imena slavnih mož ne smejo biti "podtikana" otrokom, ker jih ne zaslužijo. Če bi imeli tak zakon v tej deželi, bi bili prizadeti vsi tisti, katerih prvo ime je npr. Lincoln.

Toda ali niso bili tudi svetniki in svetnice slavne? Če bi ne bili, bi jim človek ne določil v nebesih višja mesta in vplivnejši doticaj na stvarnika kot ga imajo drugi pravoverni spokorniki. Če smemo rabiti imena svetnikov, čemu ne tudi imena zemljanov, ki so morda znani, morda veliko storili, a "čudežev" le niso znali "delati"!

Koliko stane rojstvo otroka.

Metropolitan Life Insurance Company je svoječasno izdala statistiko, v kateri navaja, da stane rojstvo otroka od \$150 do \$500. To je precejšnja vsota, ki je nekoliko vzrok, zakaj je kontrola porodov zašla tudi v široke ljudske plasti. Sicer pa ta postavka v izdatkih za otroka ni najvišja. Najtežje je vzdrževanje. Tisočerm in tisočerm družinam je breme, ki tlači starše in otroke.

Ker bogastev ne primankuje, niso takemu stanju vzrok otroci, ampak gospodarski sistem, ki dovoljuje, da imajo eni vsega ne le preveč ampak ogromno preveč.

TONE SELIŠKAR:

DIVJI PLAMENI.

Socialni roman.

(Nadaljevanje.)

In soseda jo je lopnčila po hrbtu. Vsedla se je k nji in ji govorila o veselih dneh, ki so pred durmi. Cila pa je hotela biti žalostna. Ali smeh, ki ji je tu pa tam ušel, je pričalo nasprotnem.

Ko je ozdravel ni bil več prejšnji Klemen. Obraz je bil do ustnic izpremenjen v eno samo ploskev in je bil nepopisno grozovit. Družba mu ni dala ničesar razen majhne pokojnine, s katero se ni dalo živeti. Cila ga je poslala beračit na široko cesto. Sedel je nepremično na mostu od jutra do večera s klobukom v rokah. Mimo nje ga je hodilo življenje. Živo in veselo življenje. In rudarji so mu polnili klobuk in so ga pomilovali. Tudi kočije so se vozile mimo njega. Toda niti enkrat se ni ustavila kočija pred njim, niti enkrat ni stopil iz nje cilinder k mastnemu klobuku. In če bi se tudi to zgodilo, bi bil to velik zločin! Zakaj to bi bilo norčevanje.

Slepi Klemen je sedel na mostu in ni videl ničesar. In ni slišal ničesar. Samo čutil je življenje. Toda to življenje je bilo vse drugačno kakor prej, ko je imel še pogleda dovolj za sebe in za druge. In sedaj ga je samo čutil na prav poseben način.

Nič več ga niso brigale stavke. Tudi ga niso brigali človeški stroji in revolucija tudi ne. O, Klemen je pustil vse to pod vrhom kamenoloma! Tam leži, že od dežja izprano in od težkih podplatov v zemljo zabito. Vsega tega ni več. Komaj da je ostalo še ogrodje Klemena. In to ogrodje nosi strašansko spačen obraz. Obraz brez oči, brez nosa — kakor miniatura pročelja temnosivega kamenoloma. In za tem, od dinamita obtesanim obrazom, leži samo še Cila, njegova Cila, vlačuga nad vlačugami, prešustnica, kanalja, ki se je že bogvekolikokrat spečala z drugimi, ki je v sami srajci sedela na Piškurjevih kolenih in mu je v satanski pohotnosti grizla obraz, temu vlačugarju, ki ni bil nič manjši prašič, kakor ona, ki je viseč na njegovem vratu preklinjala svojega moža s psovskami, kakor strela ostrimi.

Toda Klemena niso dosegle te psovke, zakaj gluhi je bil. Gluh in slep. In v možganih mu je živela samo njegova žena z vodenimi očmi. Živela pa je v možganih, kakor daljne sanje, hude, ki se jih ni mogoče več spomniti.

Ko so ga pripeljali domov, ga je Piškur prijel za roko in ga peljal v sobo. Tam ga je posadil na stol in se je vrnil k Cili, ki je mrko gledala skozi vrata za njim. Otroka sta ga nekaj časa

opazovala, potem sta se namrdnila in se šla potepat.

Klemen je sedel na stolu nepremično — kakor dihač soha. Onadva pa v kuhinji vsak v svojem kotu. Cila si je s pestjo podprla brado. Piškur se je z rokami naslonil na mizo in je zijal skozi okno. Mrak se je plazil skozi okno in je pregrnil ves prostor s črnim zastorom. V daljavi so nekje zabijali delavci pilote v zemljo. Z dvorišča se je včasih zagnal pod nebo otroški krik.

Cila je vzdihnila. Enkrat, večkrat. Piškur se ni ganil. Potem je vstala in je zaprla okno. Drazil jo je molk. Obrnila se je k njemu in pri-tajeno, kakor da bi se bala Klemena, je šepnila:

— Zini kaj!

Tiho.

Barva njenega obraza je bila zoprna. Kakor obledela, rmena zavesa. Lasje so ji silili v velike oči, ki so bile čudno svetlosive. Sijaj jim je bil moten in moker, kakor da bi neprestano plavale v vodi. Kadar je bila nataknjena, je izbljuvala iz sebe vse, kar ji je viselo na jeziku.

Danes, ko je prišel Klemen domov, je bila prenapolnjena srda. Stud do moža se ji je povečal do ogromnosti. In sedaj ni vedela, kaj bi. Razočarana v svojem upu, da dobi denar, zverženega moža, ki ga ni hudič vzel, in fanta, ki se ji kuja zaradi njega, ker noče živeti pri taki pošasti. Vrtelo se ji je vse to v glavi, jo razburjalo, da je metala iz sebe vso nizkotnost, ki ji je bila prirojena. Udarila je po mizi in bleknila skozi stisnjeno grlo:

— Ne drži se kakor cucek!

Rudar se je razvnel, zakaj tudi njega je dirnil Klemenov prihod.

— Nezmerjaj mene! Tam ga imaš!

— Ta je gluhi in prismojen.

Rudar se je zasmel.

— Kaj pa sedaj?

— Kaj jaz vem?

— Ampak . . .

— No, ampak —

— Proč grem.

To ji je večkrat razodel ali vsakikrat se je premislil. In ga je umela tudi zadržati. Danes pa se je vseeno prestrašila. Saj ji ni bilo veliko do njega. Toda ravno sedaj, ko je strašilo doma. — Velike oči so se še povečale in v kotih se je nabralo polno vlage. Vsa mehka je postala.

— Kaj praviš?

— Da grem proč. Ne morem ga gledati.

— Pa ne pojdeš.

— Ne bom ne gledal večno te figure. In še bedaste povrhu.

— Tembolje, če je bedast. Nama ne bo nič na poti. Sicer pa bo kmalu guznil.

— Tebi na čast, seveda!

Tole pa jo je zopet razkačilo. Zadrila se je nad njim:

— Kako pa govoriš nocoj z menoj? Gove-

do! Si se me nažrl, sedaj pa misliš adijo, zbogom — O, ne boš!

Piškur je počasi in premišljeno vstal. Dal je roke v žep in se razkoračil pred njo. Nagnil se je z obrazom k nji in se ji rogala.

— Ti — kdo pa si ti?

Cila je bila vlačuga in je to vedela. Zardela je in naenkrat se ga je oklenila okoli vratu, pritiskajoč ga z vso silo na svoja polna prsa. In ga ni izpustila. Piškur se ji je trgal iz rok, toda vse bolj ga je stiskala k sebi. Čisto k njegovemu telesu se je pritiskala in je glasno sopla.

Rudarja je stik z njenim telesom omamljal. Postajal je krotak. In ni trajalo dolgo, pa jo je tudi on stisnil k sebi.

Tačas so vrata zaškripala in čez prag je spolzela Klemenova senca. Zletela sta narazen in sta se močno prestrašila. Bilo je že temno. Samo oddaljena obločnica je sipala svojo luč skozi okno.

Klemen je šel počasi, tipajoč proti njima. In smehljal se je. Krenil je k Piškurju. Ta je trepetal in se mu ni umaknil. Ko ga je Klemen otipal, je stegnil roko proti njegovemu obrazu. S konci prstov mu je otipal obraz. Njegove smehljajoče ustnice so se skremžile na jok. Obrnil se je nato k Cili. Ko se je dotaknil njenih rok, se je streslo vse telo in njegovi prsti so tipali dalje. Glasovi, smehu podobni, so vreli iz njega.

— Cilka, Cil-ka...

Cila je mislila na smrt. Potem so njegovi prsti zdrseli po vratu na njen obraz in se ustavili na očeh. Sveža koža na njegovem obrazu je postala temnordeča in se je napela. Usta je odpiral in zapiral. V njih je ležalo mrmranje, ki je bilo slično mrmranju zadovoljne mačke. Naenkrat pa jo je potisnil k zidu in se z vsem telesom naslonil nanjo. Kolena so se mu udrli v njen mehki trebuh, z rokami je objel njen hrbet in jo silil k tlom.

Klemen je zahteval njeno telo. Nič drugega več na svetu.

Cila je kriknila, potem pa je pobesnela. Z vso silo svojega telesa se je vrgla naprej, da je Klemen odletel. Zakrilil je z rokami in se opotekel po kuhinji. Priskočil je rudar in ga pahnul v sobo. Klemen je otipal posteljo in se je zvrnil nanjo. Tiščal je obraz v blazino in je renčal, renčal vedno tišje, dokler ni omagal.

Cila in Piškur sta se spogledala; ko si je opomogla od strahu je spregovorila:

— Kdo bi si mislil.

Sedela sta še dolgo v temi in sta premišljala. Potem sta zaklenila Klemen in otroka v sobo in sta zaspala v kuhinji.

Drugi dan je prinesel Klemen dosti denarja domov in Piškur je ostal pri Cili. Starejši fant je vodil očeta po mestu do večera. Tako nista imela dosti sitnosti z njim. Kadar je zabropel in pričel iskati Cilo, sta ga zaprla v sobo. Stradala sta ga. Po treh tednih je bil Klemen že suh

in mršav. Koža na obrazu je postala cunjasta, roke koščene. Upala sta, da se ga na ta način kmalu iznebata. — — —

Na dan Piškurjevega godu je Cila spekla mesa in potice in kupila mnogo vina. Zvečer sta praznovala ta imenitni dan. Sama. Otroka sta sedela na tleh; glodala sta kosti in pila vino, ki jima ga je dajal Piškur. Cila je polnila kozarce in trkala s Piškurjem in bila sta dobre in razposajene volje. On je kadil cigaro in pravil dovtype, katerim sta se otroka od srca smejala.

Cila je zlezlo vino v telo. Lasje so ji padali na vse strani in se je tako močno krohotala ter tolkla po kolenih, da je bila vsa zaripla v obraz.

— Štirinajstletni Marički, ki je bila polna in močna, je vse to tako ugajalo, da je pustila mlajšega brata na tleh in sedla k mizi. Piškur ji je natočil.

— To ti je babnica, je zacmokal. Kakor ti, Cila!

— Saj je moja hči, se je smejala Cila.

— Samo fanta ji še manjka, je menil on.

— Saj ga imam, je pojasnjevala Marička, ki je že omagovala v pijanosti.

— Oho! Sta se oba začudila v silnem smehu.

— Kdo pa je? Le povej!

Toda Marička se je naslanjala na Piškurja in je od mešanice vrtečih se predmetov zaprla oči in zapela. Glas ji je pojemal, utonil je v smehu in kleknila je na tla ter takoj zaspala poleg brata, ki je ležal pod mizo pri ogledanih kosteh. Piškur se je zvijsal od smeha in je potem pil v dolgih krčevitih sunkih.

— Nesiva ju spat, da nama ne bosta v nadlego. Primi fanta Piškur, je sklenila Cila. Potem bova pila kuhano vino.

Prijela je Maričko za lase, jo vzdignila in vlekla v sobo. Tudi Piškur je dvignil fanta in ga vrgel na posteljo.

— Sem, sem daj Maričko! Kje bo pa Klemen spal, jo je opomnil Piškur, ko jo je položila na Klemenovo posteljo.

— Saj je vseeno, je dejala ona. Kar pojdiva.

— Klemen je sedel na stolu zopet nepremično kakor soha. Ko sta zaprla vrata, je pristavila vina na ogenj. Piškur je stal poleg nje in jo držal okoli pasu.

Takoj za njima pa je pritipal Klemen. Njegove prej tako ostre ustnice so se smehljale. Z glasnim hrupom sta ga pozdravila oba.

— O, Klemenček, dober večer!

— No, kako z vami, kako?

Klemen je enakomarno ponavljal:

— Cilka, Cilka...

— O, dragi, le bliže, le, saj sem tu.

Zazibala se je k njemu in mu pristavila stol.

— Izvoli, vsedi se! Rogala se mu je, ga potisnila na stol in mu dala kozarec kuhanega vina.

— Na, stari, na najino zdravje!

(Dalje prihodnjič.)

Nepravična justica v nepravični uredbi.

DUNAJSKI izgrede, o katerih smo poročali prošli teden, so imeli za svojo užigalno nit odlok avstrijske justice, ki je bil ne samo krivičen ampak brutalno izzivanje avstrijskega delavstva.

Že dalj časa je kazala izzivalno pristranost.

Dne 14. julija je razburila avstrijsko delavstvo posebno vest, da je sodišče oprostilo tri "hakenkreuzlerje" (kot se imenujejo avstrijski fašisti), dasi so priznali krivdo za zločin, radi katerega so bili pred sodiščem.

Januarja to leto je imelo socialistično delavstvo v Schattendorfu blizu ogrske meje manifestacijski izprevod, ki je bil povsem mirna prireditev. Končala

Justična palača, ki je ena izmed najlepših dunajskih zgradb, je postala predmet demonstrantov. V drhalskem razpoloženju je množica udrila pod vodstvom razgretih glav v palačo nejustične justice, uničevala dokumente, trgala kar se je dalo raztrgati, in jo zažgala.

Pravici ni koristila s svojim početjem, dala pa je duška svojemu srdcu. V izgredih so padli na obeh straneh delavci. Uničena lastnina pomeni škodo, ki je zadana deželi kot celoti, torej predvsem delavstvu. Krivica, negovana od zgoraj, je našla svoje odmeve spodaj, in v obeh slučajih je ljudstvo bičano in v obeh je ono na škodi.

JUSTIČNA PALAČA NA DUNAJU, v kateri je urad justičnega ministerstva in glavnega sodišča. Tekom zadnjih izgredov je bila predmet vpadov. Požar, ki so ga zanetili v nji, je napravil mnogo škode in uničil številne dokumente.

se bi brez neprimlik, da jo ni napadla tolpa fašistov. Streljali so v množico mirnih delavcev iz zasede in pri tem ubili enega vojaškega invalida, enega otroka in ranili pet oseb.

Krivi so umor priznali in se celo ponašali s svojim "junaštvom".

Preiskava je trajala pet mesecev. Sodni odlok dne 14. julija pa je zločince končno oprostil. Svoj izzivalni izrek je opravičeval z motivacijo, da če bi obtožene fašiste obsodil, bi to pomenilo civilno vojno. Tako nesmiselno izgovarjanje pa je na delavstvo vplivalo kakor če bi gasil ogenj z oljem.

Na Dunaju so bile proti mrevrenju justice organizirane protestne manifestacije, ki so se potem razvile v izgrede, v katerih je bilo izgubljenih nad sto človeških življenj.

Krasne "justične" palače, ki jih imajo velika mesta, posebno glavna mesta dežel, so le malokrat to za kar so označene. Tisti, ki ima oblast, sodi, in sodi ne popraviči, ampak kakor njemu prija.

Sacco in Vanzetti v tej deželi sta en dokaz, kako lahko je priti tudi nedolžnemu na vislice, in kako težko je izvojevati pravično, nepristransko obravnavo.

Zelo lepo je opisal justico kakršna je nesmrtni Anatole France v svojem "Crainquebille" in v drugih spisih. Omenjeni je bil priobčen tudi v Ameriškem družinskem koledarju letnik 1922.

Justico naslikajo mnogokrat kot lepo damo, ki drži tehtnico pravice pravično in pošteno. V vsakdanjem življenju današnjega sveta je justica res slepa— toda slepa za pravico, kajti ona sodi kakor je boljše za gospodarja, kateremu služi.

Ameriško vrhovno sodišče nam nudi za to trditev stotere dokaze. Postava, ki prepoveduje otroško delo v industriji; ki določa dolgotrajno delavnika za ženske; ki določa minimalne plače in stotere druge, ki so bile sprejete, da bi koristile ljudstvu, je sodišče proglasilo za neustavne, ker je taka "neustavnost" v gospodarstevu interesu. Če pa bi gospodarilo nad justico ljudstvo, in lahko bi, če bi hotelo in ZNALO, tedaj bi justica sodila v znamenju ljudskih interesov in s tem pravično. V Kapitalistični uredbi je pošena justica nemogoča, ker je kapitalizem ekonomski sistem, ki sloni na krivicah, naloga sodišč pa je, da ta sistem brani in protektirajo.

Ob dvajsetletnici socialistične mladinske internacionale.

(Po "Milwaukee Leaderju" prevel A. F. Žagar.)

Socialistična mladinska internacionala, s sedežem v Berlinu je izdala ob priliki dvajsetletnice svojega obstoja sledeče izjavo:

"V poletju leta 1927 slavi Socialistična mladinska internacionala svoj dvajsetletni jubilej. Ustanovljena je bila meseca avgusta 1907 v Stuttgartu, in s tem je postala prva mednarodna organizacija socialistične mladine. Razvila se je hitro v pravo in resnično mednarodno organizacijo in je kmalu, ko je bila ustanovljena, objela vso socialistično mladino po svetu.

Vojna historija in pocepljenje so zahtevali, od nje, kakor od drugih delavskih organizacij, teške žrtve. Ali kljub tem poteškočam se je njeno delo začrtano v Stuttgartu, v letih njenega obstoja, znatno pospešilo.

Njeno sodelovanje s starejšimi sodruzi.

Socialistična mladinska internacionala je danes največja mednarodna organizacija sestojeca izključno iz mladih delavcev. Njeno internacionalno misijo vrši v polni meri in z isto živahnostjo, kakor jo je začrtala na prvem mednarodnem kongresu v Stuttgartu.

Njeno delo je bilo vedno koncentrirano proti vojnam in militarizmu. V glavnem se je pa posvetila izobraževalnemu delu delavske mladine in za njeno vsposobljenost v gospodarskem, političnem in kulturnem boju delavskega razreda.

S socialistično delavsko internacionalo kakor tudi z amsterdamsko strokovno internacionalo je vedno sodelovala v najširšem pomenu besede. Stala je vedno rama ob rami s starejšimi socialističnimi delavci v boju proti fašistični in kapitalistični reakciji.

Že v prvih desetih letih njenega obstoja je imela zaznamovati v pridruženih organizacijah velike uspehe. Pri ustanovitvi meseca avgusta leta 1907 je imela 17 organizacij s 50,000 člani v 16 različnih deželah. Danes je pa pridruženih internacionali 45 organizacij s približno 200,000 člani in svoje postojanke je razširila na 28 raznih dežel.

Le mednarodni kooperaciji se je zahvaliti, da je socialistična ideja od prvega kongresa v Stuttgartu pa do danes dobila med mladino tolik odmev. In ta kooperacija bo tudi še v bodoče vršila svojo nalogo, namreč širile socializem med mladino, in s tem pokazala kolike važnosti je mladinska socialistična internacionala.

Eksekutivni odbor internacionale je zaključil na zadnji seji pozvati vse pridružene organizacije, da proslavijo 20 letni jubilej v obliki impresivnih demon-

stracij. Naprosil je vse socialistične mladinske organizacije proglasiti nedeljo, 28. avgusta za prvi mednarodni praznik Socialistične mladinske internacionale z namenom, da ta dan postane mednarodni spominski praznik Stuttgartskega kongresa.

Vabilo na proslavo v Stuttgart.

Eksekutivni odbor je poslal na vse pridružene organizacije povabila, v katerih apelira na nje, da naj pošljejo čimvečje zastopstvo na proslavo, ki se vrši 28. avgusta v Stuttgartu, ob priliki 20-letnice ustanovitve. Proslava v Stuttgartu bo med drugimi, ki se bodo vršile po raznih deželah, ena največjih. Bo pričetek za še večji zamah za izveditev fundamentalnih načrtov, kateri so bili izdelani pred 20 leti na ustanovnem kongresu, resen apel na mladino, da se združi pod rdečo zastavo socializma.

Nadalje je namen te proslave strniti socialistično mladino še v tesnejše vrste, ji dati še več poguma za boj proti gospodarski eksplotaciji, proti iskoriščanju, proti fašizmu in reakciji, za pravice in varstvo mladine, za mednarodno zблиžanje in za socialistični družabni red.

Žrtve premogovnikov.

F.L.I.S.

Nezgode v premogovnikih Združenih Držav so tekom aprila tega leta vzele življenje 244 rudarjem. Podatki federalnega rudniškega urada za prve štiri mesece tekočega leta pokazujejo 812 smrtnih slučajev v premogovski industriji.

Nezgode radi usutja stropa ubijajo povprečno 3.5 premogarje vsak dan, v kovinskih rudnikih pa povprečno le po enega rudarja vsake tri dni. Ta statistika se nanaša na 6000 premogovnikov in 2800 kovinskih rudnikov v 30 državah.

V večini rudnikov je strop nad naslago premoga ali rude tako sestavljen, da se vzdržuje brez močne podpore le za kratko dobo. V drugih rudnikih se strop neposredno nad rovom utegne usuti čim se žila premoga ali rude pod njim razrahlja in odstrani. Tak strop treba podpreti in, ako delavec količaj zamudi v podstavljanju primernih podpor, se strop zrahlja in usuje. Kjer se podboji ne postavljajo pravočasno, odnehana plast materiala zvrne vso svojo težo na lesene opore, ki se začno lomiti in končno odnehajo, ker postane teža prevelika. Rov je podprt ali pa tako stisnjen skupaj, da more iti človek po njemu kakor pravimo le po vseh štirih.

Večina nesreč v rovih vsled podsutja je preprečljivih.

Nezgode radi usutja se dogajajo tudi v rovih za prevažanje materiala, bodisi ker je strop nepodprt ali ker se usujejo komadi materiala izmed podprtih mest. Sunek vozička, ki je skočil s tira, lahko povzroči usutje.

Značaj in moč stropnega materiala je redkokdaj isti v dveh rudnikih in je dostikrat različen v eni in isti jami. Radi tega je v vsakem rudniku potrebno proučevati naravo stropnega materiala. Izkušnja pa je najboljši učitelj v tem pogledu.

V vsaki jami se nahaja kak izkušenec, ki je v stanu povedati, kje je strop nevaren. Tedaj treba ali pomagati s krampom, da se razrahljani material usuje, ali podpreti strop najprej z začasnimi in potem s stalnimi lesnimi podboji.

IZ CHICAGA DO RADOVLJICE.

John Olip.

(Nadaljevanje.)

Na parniku.

Iz velikega New Yorka, iz šuma in vrišča, izpod senc neboditičnikov, sva se podala na ladjo. New York je svetovna luka. Ni ga pristanišča na svetu, ki bi imelo tako ogromen potniški promet, računano na daljavo vožnje, kot ga ima New York. Milijone potnikov je prišlo v New York. Mnogi so ostali v Ameriki stalno. Stotisoči so se vrnili, a se podali zopet nazaj v "deželo svobode". Sedaj ne dohaja sem toliko naseljencev, ker ameriški zakon tega ne dopušča, je pa toliko več turistov in drugih, ki prihajajo in odhajajo.

Tak je New York. Ogromne ladje prihajajo vanj iz vseh velikih luk na svetu. New York jim je destinacija. Veliko mesto, ki ima z okolico le nekaj milijonov manj prebivalcev kakor vsa Jugoslavija. In vendar je Jugoslavija velika, po naravnih bogastvih poročeno ena najbogatejših dežel na svetu. Odšli smo na ladjo "Majestic" od White Star Line, ki ima 56,551 ton in se ponaša, da je največja na svetu. Poleg te je še par drugih "največjih ladij na svetu", a vendar, vse te so plavajoča mesta, z vsemi udobnostmi modernih mest.

Bilo je 24. junija ob 10. ko sva šla preko mostova na "Majestic". Na njem vse polno ljudi — bili so glasni, "navdušeni" in večinoma — pijani. Razun potnikov smejo na ladjo tudi spremljevalci, ki se poslavljajo od odhajajočih. Tako se dogaja, da se stoteri poslavljajo s "pijačo" ter se tako presrečno ali pa nesrečno napijejo. Ob 12. morajo vsi, ki ne gredo "čez", zapustiti ladjo. To pomeni, da pijejo ob slovesu zelo naglo, da se naglo objemajo in da naglo oddajajo naročila. Veliko število pijanih se je majalo in šibilo, ko so odhajali s parnika. Poznanci so jim mahali v pozdrav, potem pa so hiteli, da uredijo stvari. Odpluli smo ob 3. zjutraj. New York — še nekaj luči, potem še kakor meglica luči, nekaj svetilnikov, nato pa tema in valovi ter noč.

Kmalu je bilo jutro. Potniki večinoma utrujeni, eni vsled pijanega poslavljanja, drugi vsled drugih težkoč, npr., umornih opravkov, ki so jih imeli izvršiti pred odhodom. Jaz in "ona" sva bila sveža in lahka, ker nisva imela na ladjo spremljevalcev, ki naju bi utrudili. Zato sva se zabavala z opazovanjem.

Velikokrat sem čital, da potniki na ladjah ki plovejo iz New Yorka do raznih inozemskih pristanišč, komaj čakajo, da pride parnik ven iz "suhe zone" na morje ki ne spada "nikomur" ampak je "mednarodno", in tedaj odpro "baro". Potniki se nanjo navale, in se napijejo. Kadar pa je človek pijan, pa naš Slovenec itak ve, kako se počuti.

Ali to kar sem čital, se je ob tej priliki pokazalo, in najbrž ob vsaki drugi ob podobnem odhodu, da je bilo slikanje neresnično. Kot sem dejal, "vizitorji" so morali zapustiti parnik ob 12. uri. Do tedaj pa so pili, se poljubovali in si naročali to in ono, kar je že ob takih prilikah navada. Potem, ko je prišla določena ura, so morali oditi. Dokler smo imeli "vizitorje", je izgledal parnik kot en velik salun, ali če hočete, bar room. Koliko je bilo pijanih? Hm, težko je reči, kajti vse je izgledalo nekam pijano. Ko hitro pa je odšla tista publika ki je prišla na parnik da se

poslovi od svojcev in prijateljev, pa je izgledalo vse bolj trezno. Na poti do Francije se je samo eden izmed potnikov tako "napil", da se je navdušil in začel "jodlati". Nas ostale potnike je to zabavalo in nas spominjalo na deželo prohibicije.

Pijača je na parniku dobra in poceni. Ta opazka se zdi morda čudna Evropejcem, ker ne vedo, da v Ameriki dobre pijače ne smemo piti, ampak le slabo, ker se slaba "butlegerjem" najbolj izplača. A med nami, namreč med rojaki, se dobe mnogi "butlegerji", ki imajo primeroma dobro vino in žganje, in pa "doma napravljeno" pivo. Vse to je po naravnem pravilu škodljivo žolodcu, ampak kaj hočeš! Amerika je "suha", pa vendar pijančuje. Na parniku pa ni več tiste omejenosti — greš k baru in piješ. Piješ, če hočeš in imaš denar toliko, da te začno "boleti" noge, in potem je seveda čas, da greš spat. Veliki kozarec dobrega piva stane samo 7c, steklenica piva, pa 14c, a ne tistega, ki mu pravimo "home-brew". Žganje prodajajo po 25c veliki "štamperle".

Bila sva v turistovskem tretjem razredu, ki stane le nekaj dolarjev več kot navadni III. razred, a je še enkrat boljši, je npr. kot II. razred, le da je II. razred v sredi parnika, ta pa je zadaj.

Vsak večer je na parniku ples. Ko so prihajali v Ameriko v medkrovju naseljeniki, ni bilo takih plesov. Kolikšna razlika! Danes obiski — ljudje vedo kam pridejo, s kom se bodo sešli, kaj bodo videli. Tedaj pa so bili parniki polni emigrantov, ki so šli v Zedinjene države, da si prislužijo bogastva, da pridejo do "sreče", da dobe "svobodo". Prišli so na "otok solza", in že tedaj so spoznali, da svobode kakršno so si v nejasnih obrisih predstavljali, ni. Preiskali so nas — morda si bolan, se je glasil vprašaj, — morda nimaš dovolj denarja, morda imaš že delo (smel si priti v Zed. države, nisi pa smel dobiti dela v naprej), morda si "bigamist" itd.

Ko so te vsega previzitali, ko so ti pogledali v žep in v oči, in če ti pri tem niso potegnili s kreda križa na rami, je to pomenilo, da so ti vrata v deželo odprta. Odlazi, poišči delo in si pomagaj kakor veš in znaš.

Tisoče in tisoče teh emigrantov se sedaj vrača na "obiske". "Pomagali" so si in marsikdo izmed njih je bogat. Na parniku plešejo in pijejo. Prirejajo jim koncerte dopoldne in popoldne, "na sporedu" so razne igre, en večer pa smo imeli celo maškarnado veselico. Hrana je dobra in jo je na izbiro. Vse je snažno.

Največ je na ladji žensk. Večino potnikov tvorijo v tem slučaju študenti in študentke. Je čas počitnic.

Prve štiri dni vožnje smo imeli lepo vreme, peti dan pa nas je začelo "metati". V jedilnico nas je prišlo komaj polovica. Moja žena je imela pri tem še to nesrečo, da ji je zmečkalo med vratmi prst. Hodi k zdravniku dvakrat na dan.

Danes je šesti ali zadnji dan na vodi. Morje je mirno.

Med potniki nisem naletel na nobenega Slovenca. Dosti je med njimi katoliških duhovnov, posebno poljskih. Baje je te vrste potnikov veliko na vsakem potniškem parniku. Imajo fare v Ameriki, kar pomeni toliko kot dobro posestvo. "Strižejo" ovce, in si pri tem "prihranijo za potovanja". V povojnih letih so bili na obisku v Evropi tudi skoro vsi slovenski ameriški duhovniki.

Pripravljamo se na izkrcanje. Zopet je vse živahno.

(Dalje prihodnjič.)

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

POŽAR UNIČIL DRUŠTVENO DVORANO V LAWRENCE, PA.

LAWRENCE, PA. — Devatnajstega julija nekako ob pol četrti uri zjutraj je požar popolnoma uničil dvorano društva Prosveta, štev. 245 SNPJ. Kako je ogenj nastal, sedaj ko to pišem še ni znano. Ker je bilo poslopje leseno, je zgorelo do tal, in škoda se ceni nekaj nad deset tisoč dolarjev, katero vsoto so tukajšnji slovenski premogarji le s težavo spravili skupaj. Nepoškodovana je ostala garaža in društvene knjige, katere so imeli odborniki društev, ki zborujejo v tej dvorani doma.

Dvorana je bila središče vsega političnega in kulturnega gibanja v naselbini in okolici. V dvorani so se vršile ne samo društvene seje in veselice ter zabave, ampak tudi politični shodi, na katerih so nastopali raznovrstni govorniki, kot npr. W. B. Snow, profesor Kirkpatrick, Ethin Kristan, Frank Zaitz, Joško Oven in drugi. Vršile so se včasih jako vroče debate med zagovorniki socializma in komunizma kakor tudi "tradeunionizma". In društvo Prosveta je bilo ob vseh takih prilikah toliko generozno, da je dalo dvorano brezplačno za take prilike. In ravno vsled tega bomo zelo pogrešali to dvorano.

Pozvana požarna bramba iz Canonsburga je prišla prepozno. V poslopju sta bila tudi dva stanovanja, toda k sreči, sta se obe družine pravočasno rešile. — L. Britz.

SKUPEN IZLET DRUŠTEV S. N. P. J. V CHICAGU.

CHICAGO, ILL. — Društva S.N.P.J. v Chicagu, namreč št. 1, 39, 102, 131, 449 in 559 prerediti prihodnjo nedeljo, t. j. 31. julija skupen izlet za člane mladinskega oddelka. Namen tega piknika oziroma izleta je v prvi vrsti dati mladini razvedrila in jih na ta način zainteresirati za jednoto. Društva so v temu oziru precej zagrešila, ker se sploh niso brigala za otroke. Za starejše članstvo so vedno prirejali veselice in druge zabave, dočim so otroke takorekoč pustili v nemar, da so pričeli zahajati v kino-gledališča najslabše vrste in s tem zastrupljali svoje nežna srca. Saj ni čuda da se pozneje, ko odrastejo sramujejo svojih starišev, sramujejo jezika svojih starišev. Saj niso imeli prilike spoznati dušo slovenskih naseljencev. In to je tudi vzrok, da se mladina, ko odraste in prične sama za se skrbeti ne zmeni dosti za naše podporne organizacije, ampak pristopa k angleškim ali pa v varovalne družbe.

Zadnje čase se je pričelo v temu oziru obračati nekoliko na boljše in društva prirejajo zabave namenjene edinole mladini. Zadnjih par let so društva v Chicagu napravila skupno božičnico za člane mladinskega oddelka in otroke sploh, katera je vselej izpadla najboljša. Letos pa priredijo skupen izlet. Ta izlet bo nekaj izrednega zopet za slovensko naselbino v Chicagu, ker ta izlet je prvi te vrste. Iz predpriprav je soditi, da bo moral biti uspeh, ako se člani društev udeležijo polnoštevilno; in se tudi morajo, ker to je edino v njih lastno korist.

Pripravljalni odbor je dobil prostor v okrajnem gozdu (Forest Preserve) brezplačno; ta prostor je prirejen nalašč za izlete, in bi boljšega prostora sploh ne bilo mogoče dobiti. Nadalje je oskrbel posebne vlake in sicer dopoldan bodo vozili trije, in popoldan nazaj v Chicago pa dva. Vlaki bodo odhajali iz Chicago dopoldan ob pol-deseti, pol-enajsti uri dopoldne in pol-dveh popoldne; nazaj bodo pa vozili ob 6:45 in 8:15 zvečer. Vožnja stane 25c v eno stran, ali 50c tja in nazaj. Otroci so prosti. Ravnotako bodo otroci dobili brezplačno okrepčila. Za razvedrilo je najbolje pre-skrbljeno, namreč poseben odbor je izdelal obširen program tek za otroke do 16 leta, in pripravljenih je nad petdeset daril. Nadalje bo med društvom Pioneer in Stallwarts tekma za prvenstvo v odbijalni žogi (Base-Ball). Kdor se bo hotel kopati, naj prinese s seboj kopalno obleko, ker je na izletnem prostoru malo kopaljšče, namreč samo za otroke.

Izleta se udeleži tudi mladinski orkester S.N.P.J. Vsled tega naj nihče ne zamudi te izredne prilike in naj se odeležijo vsi rojaki v Chicagu in okolici, in naj pride ob zgoraj omenjenemu času na Western Ave., postajo C.B.Q. ali pa na Cicero Ave. postajo. — P. B.

AKTIVNOST SODRUGOV V KANSASU.

V današnjem družabnem redu je vsaka agitacija pa najsibo tudi v najboljše namene nemogoča brez denarnih sredstev. Tega se presneto dobro zavedajo kapitalisti, in raditega tudi sipljejo denar v blagajne kapitalističnih strank. In vsled tega se buržuvske stranke nimajo boriti z neprilikami, s katerimi se morajo delavske organizacije, v prvi vrsti seveda socialistična stranka.

V okraju Crawford smo pred nedavnim imeli močno socialistično stranko, katere vpliv se je poznal v vseh političnih uradih. Seveda, kot drugod, tako so tudi k nami prišli "oznanjevalci čistega evangelija", oziroma boljše rečeno razdiralci, ki so s svojimi radikalnimi frazami zanesli spor v stranko in jo polagoma uničili. Niso pa uničili popolnoma, ker duh socializma še živi, in to se je pokazalo pri zadnjih volitvah, ko je socialistična stranka dobila lepo število glasov in sicer skoro brez vsake agitacije. In to dejstvo je nas sodruga še bolj opogumilo in šli na delo z vsemi močmi, da pridobimo one, ki so nas zapustili in poleg tega pa še veliko novih. Kajti volitve se vršijo zopet prihodnjo leto, t. j. 1928 in pri teh volitvah moramo prödreti s svojimi kandidati.

Gotovo, da je treba za to delavcev, neumornih delavcev. Pomagati moramo tukajšnjim domačinom se organizirati. Da pa dosežemo vse to, pa potrebujemo denarnih sredstev.

V ta namen je zaključila konferenca socialističnih klubov v tem okraju da priredimo skupno veselico, katere čisti prebitek je namenjen v zgoraj omenjene svrhe. Veselica se vrši v soboto, t. j. 30. julija v Edison (Camp 50), in pričetek je ob četrti uri popoldne. Da bo več užitka kakor tudi zabave nastopi na tej veselici dobro poznani pevski in godbeni odsek društva "Sunflower", štev. 609 SNPJ. Najuljudnejše vabim vse rojake v temu okraju, da se gotovo udeležijo te veselice ker za vsakovrstno dobro zabavo bo najbolje preskrbljeno. — Anton Šular.

A. KRISTANOV SHOD V SHEBOYGANU VELIK MORALEN USPEH.

SHEBOYGAN, WIS. — Shod, na katerem je govoril sodrug Anton Kristan je bil velik moralen uspeh. Mnogim, ki se niso udeležili tega shoda je bilo drugi dan žal, ko so zvedeli, kako umljivo in privlačno je govoril. Če se govor, katerega je imel sodrug A. Kristan tukaj ne prime "zakrknjenih grešnikov" proti socijalizmu, tedaj jim gotovo nobena "žavba" ne pomaga.

Glavne točke A. Kristanovega govora so bile: Socializem, njegovi nauki, agitatorji in razumevanje socijalizma. Takih predavanj bi bilo treba še več, in potem bi imeli tudi več uspeha v našem delu. In tudi brez smeha ni bilo na shodu, ker sodrug A. Kristan zna vplesti marsikako šaljivo opazko. Smelo trdim, da še nisem imel prilike slišati govornika, ki bi znal tako prepričevalno pojasniti poslušalcem, kaj je prava prava socijalizem in kaj socijalisti hočejo.

Na shodu je bilo navzočih nekaj nad sto oseb, toda udeležilo bi se jih gotovo lahko še enkrat toliko. Toda, . . . premalo oglašanja, delavnik, milijonski fond . . . in podobno.

Zastopnik Proletarca je pridno na delu in upam, da bo prišel v vrsto prvih v pridobivanju novih naročnikov. Na zadnji seji društva šte. 344 je bilo odobreno, da društvo prispeva iz svoje blagajne \$25 za WDEBS radio-postajo.

Hrvatje se pridno pripravljajo na slovesno otvoritev njih "Hrvatskega doma", ki bo kmalo dograjen; ob priliki polaganja vogelnega kamna je bilo navzočih par tisoč oseb. Slovenci najbrže ne bomo nikdar čakali enake proslave. — A. Debevc.

PRIHODNI PIKNIK ČIKAŠKIH SOCIALISTOV BO 28. AVGUSTA.

CHICAGO, ILL. — Drugi letni piknik socialistične stranke okraja Cook se vrši v nedeljo 28. avgusta v parku Riverview na No. Western Ave. Vstopnice zanj se dobe pri članih stranke in v njenih uradih. — P. O.

PIKNIK KLUBA ŠTEV. 13 J. S. Z.

SYGAN, PA. — Klub šte. 13 JSZ. priredi izlet ali piknik prihodnjo nedeljo, t. j. 31. julija t. l. v takozvani Syganski dolini, približno en četrt milje od sodruga Jurija Kreka. Kdor želi biti od začetka do konca, naj bo na veseljenem prostoru gotovo ne kasneje ko ob dveh popoldne in naj počaka toliko časa, dokler se bo videlo brez luči. Veselični odbor bo pripravil vsega dovolj bodisi za žejne kot za lačne. Vstopnine ne bo treba nikomur plačati, ker je sploh ne bomo pobirali. Raditega najljubše vabim vse rojake iz sosednjih naselbin, da se udeležijo tega izleta; na sodruga kluba šte. 13 pa pozivljem da so točno ob določeni uri na svojem mestu na izletnem prostoru, da bomo pokazali, kako znamo postreči našim gostom. Na izletni prostor lahko pridete tudi z avtomobilom. — Na svidenje — Frank Ursitz, tajnik.

A. KRISTANOV SHOD V DETROITU.

V soboto dne 23. julija ob osmih zvečer se je vršil shod sodruga Antona Kristana v Detroitu, Michigan. Navzočih je bilo 120 oseb. Udeleženci so pazno sledili izvajanjem govornika, ki je v poljudnem tonu razlagal delavske politične in gospodarske razmere v Jugoslaviji in drugod. Govoril je iz svojih bogatihkušenj in tako prepričevalno, da se je celo tistim dopadel,

ki imajo o Kristanih objektivna mnenja. Razjasnil je položaj v delavskem pokretu s političnega in gospodarskega vidika in ga pokazal v jasni luči takega kakoršen je. Dotaknil se je tudi Rusije, ter raztolmačil ondotni prehod iz caristične v komunistično državno upravo. Povedal je, da je v zvezi sovjetskih socialističnih republik diktatura zato, ker drugače biti ne more. Ljudstvo ni zrelo za demokratično socialistično ali pa komunistično samoupravo, in se samo ne more v tem oziru vladati, in ne gospodariti ali voditi svojih podjetij. Povedal je, da je sedanji režim v Rusiji veliko pripomogel, da se širi izobrazba, ter da počasi postajajo razmere tudi v tej državi ugodne za uvedbo socializma.

Kot priznani izvedenec v delavskih gospodarskih organizacijah, je posvetil precej časa tudi združnemu in kooperativnemu gibanju v Jugoslaviji. Pojasnil je tudi, kaj so storili socialisti v smislu minimalnega programa za delavstvo v državi, v kateri še z daleka nimajo odločilne besede. V glavnem so uvedli osemurni delavnik, ter napravili številne institucije za delavsko rehabilitacijo in za zdravljenje jetičnih ter drugače onemoglih delavcev. Nadalje skrbijo za delavčevo udobnejše življenje in neodvisnejšo existenco v slučajih stavk potom dobro vpeljanih konsumnih združenj, ki takorekoč vpeljavajo delavstvo v gospodarsko stran človeške samouprave.

Po govoru Kristana je sodrug Andrew Šemrov, predsednik shoda, naznanil, da je govornik pripravljen odgovorjati na stavljena vprašanja. Priglasilo se jih je večje število, katerim je predavatelj po vrsti odgovarjal. Z vprašanji so bili zelo radodarni ljudje, ki se, kot sem pozneje čul, izdajajo za nekakšne komuniste — dasi iz njih vprašanj nisem mogel posneti prav nič komunizmu podobnega. Iz odgovorov predavatelja se je dalo celo sklepati, da dotičniki ki so skušali konstruirati sarkastična vprašanja, strašno malo vedo, saj o predmetih, ki jih je razlagal sodrug Kristan v svojem govoru. Par vprašanj je bilo celo tako naivnih, da je bil govornik prisiljen vprašatelje osmešiti pred avdienco. Zelo nerodno je namreč, ako stavi kdo vprašanje na govornika o zadevi, ki jo je predavatelj med govorom temeljito obdelal. S tem se pokaže strašna in naravnost perfidna nevednost. Izgledalo je, da so fantje imeli doma vajo (rehearsal), pa so stvarco v dvorani naučeno ponovili, pa naj bi bila če tako temeljito obdelana v govoru. Bilo pa je med njimi tudi nekoliko zmede, kajti dva fanta sta vprašala eno in isto reč, kar je izzvalo nekoliko nevolje med avdienco, ker se je tratilo čas po nepotrebnem.

Sodrug Kristan je na številna vprašanja dal korenito razpredeljene odgovore, ki so segali dosti globlje, kot pa so si vprašatelji želeli. Naravnost zanimivo in zabavno je bilo opazovati pol ducata "za stvar vnetih fantov", kako so se trudili dobiti pravih informacij o resničnih dejstvih na licu mesta od moža ki ve — in dobili so vse kar so želeli . . . nekateri celo prijazni in dobrohotni nasvet, naj se o delavskem političnem in gospodarskem gibanju malo pouče, predno se pridejo osmešiti na kakšno prihodnje znanstveno predavanje. Eden, katerega bi človek smatral za nekakšnega "liderja", je naenkrat vstal na način da je zgledalo kot da bi bil malo jezen, in je naznanil, da bo enkrat pozneje neke druge nekakšen shod, ter je obenem povabil na udeležbo.

Nekateri so pozabili, da stavijo vprašanje, pa so mesto enega nametali pred govornika celo vrsto nasprotujočih si vprašanj. Drugi zopet so mesto vpra-

šanja pričeli z dolgim govorom. Vse te sta predavatelj in pa predsednik shoda primerno podučila, kako se v takih slučajih postopa. In ker zgledajo fantje precej inteligentni, upam, da se bodo do prihodnjega shoda v tem oziru dokaj izboljšali. Poleg teh je bilo tudi nekaj doslednih vprašanj, kar znači, da socialistični klub v Detroitu vrši in uči kulturno etiketo med tamošnjim delavstvom.

Frank S. Tauchar.

IZ JUŽNEGA COLORADA.

Če bi zapisal v naslovu, "iz koloradske Sibirije", kakor je ta kraj definiral v Proletarcu z dne 2. junija Anton Šular, se bi glasilo pravilneje. Dobro je pogodil naš teritorij v svojem spisu. V teku dvajsetih let se je tu le malo spremenilo. Ista konservativnost, isti običaji in tradicije in isto izkoriščanje.

Med delavci je vse premalo zanimanja za organizacijo. Nočejo se potruditi niti toliko, da bi pojmovali njen pomen. Govorimo besede, dejanja opuščamo.

Anton Šular, katerega članek omenjam prej, razlaga v njemu važnost unije in razlike v unijskih in neunijskih "kempah". Ni pretiraval, pač pa je podal sliko kakršna je. Razmere so žalostne in ljudje brezbržni.

Pred meseci so agitatorji U. M. W. sklicali shod v Bowenu, Colo. Njegov namen je bil, reorganizirati lokal unije premogarjev, katerega smo že imeli, a ga pod pritiskom razmer in nezavednosti opustili. Shoda se je udeležilo okrog dvajset odstotkov tukajšnjih premogarjev. Vseh skupaj nas je okrog 125. Navdušenje je bilo vzlic slabi udeležbi povoljno, in odločeno je bilo, da se vrši za izvolitve stalnega odbora seja, ki jo je imel sklicati pripravljalni odbor. Bila je sklicana, a udeležbo smo imeli tako, da niti odbora ni bilo moč izvoliti. Treba bi bilo plačati pristopnino in članarino — ali kdo bi plačeval!

Dan za dnem čujemo pritožbe: To in ono je narobe, ne plačajo nam, šikanirajo nas, preganjajo nas — toda da bi se organizirali v svojo obrambo — to pa nikakor ne gre! Največja cokolja k uspehu so oni, ki trdijo, da so "najboljši unijaši", v unijo pa bodo pristopili "ko bo čas za to".

Zelo žalostno, toda sami hočemo tako, garamo do izčrpanosti, udani smo kot svetopisemsko jagnje, večina pa se veseli "boljšega" na "onem svetu".

Tukaj je slabo, bo pa "onokraj groba" boljše. No, ja! !

Enako nelepa je slika, kar se tiče zanimanja za delavski tisk. Agitator vprašuje, sili, argumentira: Boš naročil? V odgovor se po cele skupine skupaj dušajo, da že veliko vedo, da jih taki listi ne morejo nič naučiti, da je vse skupaj zanič. Soglasno pa trdijo, da so "zavedni" in da če bi vsi tako "dobro mislili in delali kot oni", pa bi bilo "allright" na svetu.

Skoro me je sram, ker sem prevzel zastopništvo "Proletarca". Kajti, četudi se trudim, agitacija nima uspeha. (Niste edini, ki imate take izkušnje. Če bi bila agitacija lahka, če bi bila večina ljudi etično in duševno zrela, da bi bila zmožna sprejeti naše nauke, tedaj bi napredek pač ne bil tako počasen kakor je.

Tisti, ki morejo in imajo sposobnost in poštenje, ki so nesebični ter razumejo človeka, slabega in dobrega, imajo le dva izhoda: obupati ter se umakniti, ali pa vztrajati ter se boriti do konca. — "Prol.")

Obupal ne bom vzlic neprijetnostim. Verujem,

da so zakoni razvoja taki, da delavstvo mora naprej. Če ne danes, pa drugo, ali pa petdeseto leto, ali pa vsako leto nekaj. Dobrega časopisja rabi, zato bom delal, da se "Proletarca" razširi. — P. P.

VZGOJA MLADINE, RAZOBOROŽITEV IN DRUGO.

ROCK SPRINGS, WYO. — V Ženevi, Švica, se kregajo ameriški, angleški in japonski diplomati na konferenci za omejitev oboroževanja na morju, in se delajo, kakor da jim je cilj svetovni mir ter prijateljstvo med deželami. Mi delavci jim ne verjamemo, kajti če bi imeli take cilje, se ne bi pripravljali toliko na vojno. Vsi vemo, da se vojne izplačajo samo bogatašem, daši so i tu izjeme. A v splošnem je revno ljudstvo edino, ki plača stroške vojne. Bogataši pomnože v vojnah svoje milijone z novimi milijoni, ob enem pa paradirajo kot "patriotje" in zahtevajo, da jih ljudstvo časti in vpoštevava.

Če bi se mi vsi zavzeli proti vojnami, bi morali predvsem odpraviti vzroke. Glavni vzrok vojnami je kapitalizem. Kapitalizem to sam dobro ve, zato je kajne osvojil šolo, v kateri od vsega začetka vbija v glavo učencem svoje vrste "patriotizem" in jih uči, kako sladko je umreti "za domovino", za zvezdno zastavo, in kako veliki junaki so bili naši revolucionarni očetje ter predsednik Lincoln. Če bi tisti moške živeli sedaj, bi jih zmerjali po listih in jih celo zaprli, kajti hvala, ki jim bo dajejo danes, je potrjena in hinavska.

Kapitalizem s svojo kontrolo nad šolo ima nad mladino najpogubnejše vplive. Kdo naj jih porazi? Zelo enostavno! Delavci, kdo drugi!

Ali, delavci sami so pod vplivom kapitalistične vzgoje, kar mi lahko prizna vsakdo, ki pozna povprečnega ameriškega delavca.

Ostane nam literatura, časopisje in ustmena agitacija. In na naši strani je tudi zavest, da smo prvič v pravem, in drugič, da je tudi delavec ki je zapečlján prej ali slej prisiljen, da spozna zmoto in usmeri svoj korak na našo stran.

Ameriška mladina mrzi besedo "socializem". Čemu? Ker jo je tako vzgojila šola, časopisje in kino. Sedaj tudi radio pomaga. Ali, kakor je na naši strani resnica v slučaju odraslih delavcev, tako je na naši strani resnica tudi v slučaju mladine.

Vse kar rabimo je, da pridemo do nje ter ji dokažemo, da je varana. — L. Demshar.

PREDAVANJE O STAROSTNEM ZAVAROVANJU.

CHICAGO, ILL. — Našemu ljudstvu v tej deželi je le malo znano, veliki večini nič, da se velika skupina ljudi trudi izposlovati starostno zavarovanje, — to je, penzijo za onemogle. Abraham Epstein, Harrisburg, Pa., je tajnik ameriške lige za starostno zavarovanje (American Association of Old Age Security).

Pod avspicijo socialistične mladinske lige bo predaval v Chicagu o napredovanju starostnega zavarovanja v ameriški zakonodaji v petek 29. julija ob 8. zvečer v Douglas Park delavskem liceju, Kedzie in Ogden Avenue.

Tisti, ki se zanimajo za starostno zavarovanje, in zanimati se bi moral vsakdo ki se zanima za podpirne organizacije in za socialno zakonodajo, naj se udeleži tega predavanja. — P. O.

“Borili so se kakor levi”.

Poročila, ki so prihajala v Zed. države o bitki med par ducati ameriških vojakov in pet sto možmi generala Sandina v Nikaragvi, so pripovedovala na dolgo in široko, da so se ameriški vojaki borili proti veliki premoči kakor levi. To je seveda za “patriotično” propagando. Morda so se res borili kakor se bore levi kadar napadajo šibkejše zveri. En ameriški vojak je bil ubit in samo eden ranjen, med tem ko je na drugi strani padlo 300 Sandinovih vojakov, sto pa je bilo ranjenih. Samo sto se jih je rešilo. Ameriški vojaki so se borili kakor “levi”, nad slabo oboroženimi domačini pa so pluli ameriški aeroplani, “levi” v njih pa so metali bombe. Tak je bil tisti “levji” boj ameriških herojev proti domačinom, ki bi imeli biti gospodarji Nikaragve, pa jim ne puste “ameriški” interesi.

Koliko plača naivno ljudstvo prevarantom?

Pravijo, oziroma ponavljajo po znanem reku, da se vsako minuto rodi po en bedak. V teku trideset mesecev so ameriški bedaki dali za ničvredne delnice in bonde (fake securities) nad pet sto milijonov dolarjev.

To izjavo je podal pomožni generalni pravdnik Keyes Winter, načelnik vladnega biroja za preprečevanje poneverb in goljufij z delnicami in drugimi vrednostnimi papirji.

Število avtomobilskih žrtev v l. 1926.

Leta 1926 je bilo v Zedinjenih državah ubitih v avtomobilskih nezgodah 23.000 ljudi. Veliko več jih je dobilo trajne poškodbe, in število pohabljenih se je pomnožilo za mnogo tisoč. Število ubitih v l. 1926 je 5% višje od onega v l. 1925.

SEJE KLUBA J. S. Z. V GIRARDU, O.

GIRARD, O. — Seje soc. kluba št. 222 J. S. Z. se vrše vsaki prvi torek v mesecu ob 7 uri zvečer v Slovenskem Narodnem Domu. Delavci to je vaša organizacija, pridružite se ji! Naš klub ima tudi lepo zbirko knjig. Izposojajte si jih!

TAJNISTVO.

Debs Memorial Radio Fund.

III. izkaz.

V sklad za W-DEBS Radio Station, ki bo spomenik pokojnemu sodruhu Eugen V. Debsu, so prispevala društva, socialistični in drugi klubi, ter posamezniki sledeče vsote:

Nokomis, Ill.: Klub št. 128, J.S.Z. \$5.00.

Johnstown, Pa.: Dr. št. 3, SNPJ. \$5.00.

Waukegan, Ill.: Po \$5: Dr. št. 14, SNPJ; dr. št. 119, SNPJ.; dr. št. 568, SNPJ. Samostojni izob. klub. Skupaj \$20.00.

Conemaugh-Johnstown, Pa.: Ivan Pajk \$2.50; po 50c: St. Zabrie, Andy Ivančič, Josephine Urbas, Jack Martinčič, Jennie Debevc, Tony Kušar, Andrew Vidrich, Ant. Gabrenja, Geo Raspotnik, Fr. Kraje in Andy Urbas; po 25c: Andy Drobnič, John Šega, Samie Kraje, Fr. Hočevar, L. Benchina in Fr. Nagravšek. Skupaj \$9.50 (Poslal Stephen Zabrie).

Chicago, Ill.: Dr. št. 39, SNPJ. \$10.00; John Drzich nabral in poslal: Dr. št. 86, SNPJ. \$5; člani prispevali: John Drzich \$1; po 50c: Ant. Kravanja, Joe Švigel; po 25c: L. Katz, Fr. Pushnik, Ant. Wanshek, John Zbašnik, Jack Grile, Joe Abram, in L. Mesec, skupaj \$8.75; H. G. Prushek \$1. Skupaj \$19.75.

Bridgeport, O.: Dr. št. 13, SNPJ. \$1; nabrano na seji \$3.23. Skupaj \$4.23, (poslal M. Koss).

Fridericktown, Pa.: Dr. št. 288, SNPJ. \$2.00.

Kansas City, Kans.: Dr. št. 408, SNPJ. \$2.00.

Canonsburg, Pa.: Dr. št. 138, SNPJ. \$15.00.

Cuddy, Pa.: Dr. št. 319, SNPJ. \$1.00.

Carlinsville, Ill.: Dr. št. 312, SNPJ. \$2.00.

Mullan, Idaho: Dr. št. 214, SNPJ. \$3; po 50c: St. Iskra, John Kruljac, Fr. Vidic, Rade Rogan, L. Gorše, John Stefanac, Mike Sustaršič in John Pionecki, skupaj \$7.00. (Poslal J. Pionecki).

Brooklyn, N. Y.: Po \$1: L. Mutz in J. Čekada; po 50c: Fr. Ojster, John Kos, Jos. Blazina; po 25c: W. Bergant, Ant. Miletič, Jos. Faragona, Ivo Skopac, Ant. Skopac, Ant. Makše, P. Fafangel, Fr. Meglich, Ant. Omerzu, Jos. Žagar, Louis Pirnat, Fr. Padar, Fr. Matlahia, Ant. Cvetkovich in Fr. Cvetkovich, skupaj \$7.25. (Poslal Ant. Cvetkovich).

Bingham Canyon, Utah: Po 50c: John Arko, Steve Kosarich, Matt Pezel, Peter Nicksich, Ant. Težak, John Starnfel, Pet. Borich, Rade Borich, F. Gaush, M. Beleuznich, J. Stitinovich, Joe Stitinovich, Polob Glagorich, Mar. Saban, Zv. Mazar, Matt Zdunich, Fr. Chady, Fr. Kašček, Nick Balich in Martin Mohar, skupaj \$10.00. (Poslal John Arko).

Krayn, Pa.: Dr. št. 174, SNPJ. \$5; dr. št. 136, JSKJ. \$2; Fr. Bavdek \$1; po 50c: Fr. Naglich, Ant. Gerbec, Fr. Cuget, Camille Daniel; po 25c: L. Sterle, Ant. Tauzelj, Andy Milauc, Jos. Zalar, Jos. Naglich, John Hiersich, Ant. Uzman, Fr. Jerovšek, Ant. Suše, John Hribar, Fr. Hiersich, Fr. Jernejšič, Jos. Luščak, Fr. Bozich, Fr. Doler, Jos. Miler, Andy Kašca, Jos. Krainc, Ant. Mrak, Nik. Spanovič, Fr. Kočevar, Jos. Doler, Amb. Zalar, Fred. Bokale, Fr. Jurjan, Mat. Šegin, John Miler, Louis Bavdek, Louis Krainc, Aleš Demšar, Matt Rus; po 10c: J. Zakrajšek, Jos. Korošec in Fr. Očepek; po 5c: John

PROTESTNI SHOD ZA SACCO-VANZETTIJA!

Pod avspicijo konferenčnega odbora, v katerem so zastopane vse čikaške strokovne organizacije in socialistična stranka, se vrši v soboto 30 JULIJA ob 3. popoldne protestni shod na prostem v Union parku, Ogden Ave. in Washington Blvd.

Na sodu bodo govorili Clarence Darrow, John Fitzpatrick, Wm. H. Henry in drugi.

Pozivlja se vse slovensko delavstvo iz Chicaga in okolice, da se vdeleži v čim večjem številu shoda.

ODBOR.

Ivančič in Dan. Ošaben. Skupaj \$18.15. (Nabiralca Fr. Naglich in Andy Kašca).

Roundup, Mont.: Dr. št. 114, SNPJ. \$5.00.

Rillton, Pa.: Dr. št. 63, SNPJ. \$2.00.

Bellingham, Wash.: Dr. št. 493, SNPJ. \$1.00.

Aspen, Colo.: Po \$1: Lovro Papish in Tony Skufca; po 50c: Fr. Dolinšek, Joe Belle in Louis Kašček; po 25c: Andy Ferderfer in Nellie Dolinšek; Mar. Mishmash 20c; Tony Skriner, 10c. Skupaj \$4.30, (Fr. Dolinšek in L. Kašček nabiralca).

Cicero, Ill.: Dr. št. 449, SNPJ. \$3.00.

Darragh, Pa.: Dr. št. 23, SNPJ. \$5.00 (poslal Ant. Zornik).

Power Point, O.: Dr. št. 358, SNPJ. \$5.00.

Arma, Kans.: Dr. št. 609, SNPJ. \$2.00.

Gross, Kans.: Dr. št. 206, SNPJ. \$2.00.

Bedford, O.: Po \$1: Vin Zimšek in Antonija Legan; po 50c: Pavlina Hribar, John Urigel, John Cvet, Fr. Vrček; po 25c: Frank Boh, Louis Lipnos, Ignac Novak in Luka Gorjup. Skupaj \$5.00 (poslal M. Martinšek).

Jerome, Ariz.: Mike Ameršek \$1.00.

Grays Landing, Pa.: Ant. Zupančič \$10; Jacob Oblak \$5; po \$2: Jos. Mrak, Alouis Urbanc; John Pestotnik \$1.75; po \$1: Ant. Maslo, Matt Grohar, Ivana Pečjak, John Skubic; po 50c: Jacob Vugresiec, Jos. Železnik, Louis Radičič, Jos. Pestotnik; po 25c: Albin Ulle, John Costello, Jos. Gorda, Blaž Novak, Gašper Vidrich, Jos. Suber, Frank Kune, Andy Stanich, Tony Starec, Fr. Zupančič. Skupaj \$29.25, (poslal Tony Zupančič).

Pittsburg, Kans.: Po 50c: Frank Hribar, John Černe; po 25c: Ant. Černe, Neimenovan; Martin Južnik 20c; Tone Indihar 5c. Skupaj \$1.75. (Poslal Martin Južnik).

Depue, Ill.: Dr. št. 3, SSPZ. \$2.00.

Universal, Ind.: Klub št. 238, JSZ. \$5.00.

Johnstown, Pa.: Dr. št. 82, SNPJ. \$5.00.

Canonsburg, Pa.: John Koklich 50c; po 25c: John Zigman, Frank Mikec, Jos. Sustarsic, Jos. Delost, Fr. Strela, John Ludvik, Mike Tratar, Fr. Barbič, Fr. Samsa, Ant. Smrekar, Fr. Majzel, Jos. Kiren, Fr. Vende,

Jos. Potočar, Fr. Sinkinc, Jos. Sinkinc, Fr. Krulc, Mat. Ahačič, Jos. Sednak, John Verhovtz, Frank Seničer; Frank Drenik 30c. Skupaj \$6.05. (Poslal John Koklich).

Pittsburgh, Pa.: Frank Alič 75c.

Seanor, Pa.: (Nabrano na pikniku dr. št. 200, SSPZ. in v nasebini Grazier, Pa. Poslal Martin Krasovetz). Prispevali po \$1: Louis Skelo, Fr. Šemrov, Jos. Pisarčik, Fr. Cvetan in Geo. Frankich; po 50c: Mar. Krasovetz, L. Indihar, Jac. Strel, St. Magdalenich, Geo Mulac, Ant. Meglica, Jos. Gabrovšek in M. Karlich; po 25c: Lud. Govekar, Jak Puntar, Aleš Demšar, Fr. Strel, Will Magdalenich, Jer. Indihar, Jos. Hains, M. Mudrovich, John Magdalenich, Fab. Horwat, Ben Kovačič, Steve Ploks, Chas. Šoštarich, Jos. Šparemblek, Fred Horvat, Jos. Junetz sr., Sophia Cerjak, Jak. Osmak in Richard Coleman: Martinčič 10c. Skupaj \$13.85. (Nabrano na seji dr. št. 200, SSPZ. poslal Martin Krasovetz). Prispevali: Dr. št. 200, SSPZ. \$2; po \$1: Jak. Griy, Ant. Griy, Jos. Zupan, Louis Zakrajšek; po 50c: Andy Ludban, Fr. Kresevich, Fr. Bevcich in Mike Gassar. Skupaj \$8.00.

Sygan, Pa.: Klub št. 13, JSZ. \$5.00.

Cleveland, O.: (Nabral Louis Zorko) Prispevali: po 50c: Fr. Sterle, Mat. Mausar, John Grilz, Louis Ferkul; po 25c: Andrej Kobal, Louis Sterle, P. Delost, V. Levstek, Jos. Filipič, H. Hočevar, John Renko, Fr. Hočevar, Louis Kulovic, H. G. Janzer, Jos. Smook, A. Mestek, J. Komatar, J. Jenko, Jos. Dolgan, John Urbančič, Ant. Valenčič, Peter Routel, Leo Simončič, Louis Golf, Ig. Jert, Emil Kobal, Math Kobal, Jos. Glavič, Joe Pograjc, Peter Zupin in Joe Gurs. Skupaj \$8.75. (Nabral Edward Branisel.) Prispevali: Po \$1: Ed. Branisel; po 50c: Ant. Stananik, Fr. Mulej, John Marn, Jack Švigelj, L. C. Dolmer, John Pavlič, John Male; John Stritof 30c; po 25c: John Turk, Julius Pirnat, Fr. Benčina, Ant. Smith, Jacob Branisel, Geo Zorman, Fr. Pucelj, Jack Tomažin, Jos. Kužnik, Ant. Bolka, Lucija Kožuh, L. Rakovec, Jos. Krajc, John Zeljko, Jos. Gimpel, Neimenovan, L. Čučnik, Fr. Trebec, John Zalar, Neimenovan, Jos. Jeršin, Jacob Boh, Fr. Ludvik, Jos. P. Smre-

Socialistični klub št. 27 J.S.Z.

V

CLEVELANDU, OHIO

PRIREDI 31. JULIJA, 1927

PIKNIK

na znanih Pintarjevih prostorih

Klub vabi slovensko občinstvo v Clevelandu in okolici, da se tega piknika udeleži v velikem številu. Člani kluba bomo skrbeli, da ne bo manjkalo zabave, kakor tudi dobre postrežbe. Toraj ne pozabite 31. julija.

kar, Ant. Krašovec, Jos. Durjava, Mary Erjavec, Ed. Možek, Fr. Guzdi, Jos. Čampa, Jos. Košmerlj; John Popetnik 20c; po 15c: Jos. Ivan, Blaž Hace; po 10c: Jos. Pogačar, Fr. Drganc, Andy Gregorc, John Turk, Fr. Videmšek, Tom Bučar, L. Mahne, Avg. Erjavec, Ant. Sršen, John Klančar, Ant. Pokler, Ant. Prinmc, Mike Zandor. Fr. Tursi, Jos. Tursi, Neimenovan, John Gasar. Skupaj \$15.75. (Nabral John Krebelj). Prispevali: John Krebelj \$1; po 50c: J. Hočevan, L. Medveshek, Fr. Rant in Jennie Wick; po 25c: Fr. Kačar, Karl Vrtočnik, Math Mesec, Fr. Stopar, Jos. Okorn, Fr. Trtnik, John Drnopec, Louis Somrak, John Kamian, Fr. Chrtalich, Jer. Čadež; Fr. Rayer 20c; L. Kranjčević 10c. Skupaj \$6.05. Dr. št. 5, SNPJ. \$10.00, Dr. št. 137, SNPJ. \$5.00; št. 20, SSPZ. \$10.00. Skupaj za Cleveland, O. \$55.55.

Milwaukee, Wis.: Klub št. 37, JSZ. \$5; Dr. št. 16, SNPJ. \$5; Jak. Osojnik \$1 (poslal Fr. Perko). Ant. Magister \$2; John Lenko \$1; Tony Ferry 50c, (poslal Alb. Hrast). Soc. pevski zbor "Naprej" \$10.00; (Ant. Kamnikar nabral). Prispevali: po \$1: Mary Lechner, John Tesovnik, Ciril Moslatec, Ahac. Sušnik, Math Gincer, Ant. Butcher; po 50c: Joe Vitkus, Joe Tesovnik, Louis Tesovnik, Joe Natlačen, Fanny Kamnikar, Vinc. Stech in Lorenc Bratanic.) Skupaj \$34.00.

Detroit, Mich.: (Nabral Joseph Klarich.) Prispevali sledeči: po \$2: J. Anžiček; po \$1: L. Kraitz, Fr. Smerdu, J. Majetič, J. Rački, J. Babich, J. Vidir, J. Krasovetz, J. Očepek in P. Očepek; J. Stimetz 75c; po 50c: L. Junko, F. Krese, L. Sluga, N. Kirinch, L. Urban, M. Klarich, P. Pristavec, P. Benedict, P. Kisovec, J. Kos, Joe Korsic, Fr. Arh, Paul McPhee, Jos. Klarich, Anna Klarich; po 25c: F. Padar, S. Slapar, T. Modic, J. Gorup, P. Rozman, L. Junko, M. Glad, M. Urbas, J. Zornik, V. J. Kenich, Ed. Ruchaber, Fred Patler, S. B. Desak, Leo Simko, S. Prelec, Andy Kramar, J. Mozzoline, M. Mentern, A. Zrimec, P. R. Jurecic; po 20c: Fr. Šetina, Chas. Gaber. Skupaj \$24.65. (Nabral John Lamuth). Prispevali: po \$1: Louis Parhay, John Lamuth, Ant. Anžiček, Jos. Rucgay; Ant. Sittar 50c; po 25c: Fred Jaerson, Louis Tenko. Skupaj \$5.00. Klub št. 114, JSZ. \$10; po 50c: R. Potochnik in Fr. Kuhovski. Skupaj \$11.00 (poslal R. Potochnik). Dr. št. 121, SNPJ. \$10.00.

Skupaj v tem izkazu 380.03, prejšnji izkaz \$608.65, skupaj do 16. julija 1927 \$988.68.

OPOMBA: V prvem izkazu pomotoma izpuščeno ime John Petkovšek, Kokomo, Ind., prispeval 25c.

Tajništvo J.S.Z.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.
Waukegan, Ill. Phone 2726

MAX SLANOVEC
krojač in trgovina moške oprave.
Se priporočam rojakom
528 E. 152nd St., Collinwood, O.

Telefon na stan.: Lawndale 6707.

RICHARD J. ZAVERTNIK
ODVETNIK

Urad: 127 N. Dearborn St.
soba 805

CHICAGO,

Telefon Central 5999.

ILLINOIS.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Agitacija v kampanji za razširjenje Proletarca je v zadnjih par tednih precej poživela. Od zadnjega izkaza, priobčen v številki 1035 po do sedaj so kontestanti poslali nad 40 naročnin. Za kontest se je prijavilo tudi nekaj novih. Tudi zastopniki izven kontesta so v zadnjih par tednih bolj aktivni. Poslali so od zadnjega izkaza 25 naročnin. Toraj oboji, kontestanti in agitatorji izven kontesta, so poslali v teku 14 dni približno 70 naročnin. Ako bi bili razmeroma vsi zastopniki enako aktivni, bi se število poslanih naročnin dalo dvigniti najmanj na 100. Samo Anton Jankovich v Clevelandu, O., je pridobil listu v zadnjih par mesecih okrog 50 naročnin. Aktivni v agitaciji so tudi sodrugi: Joseph Radelj, W. Allis, Wis., L. Selak, Collinwood, O., A. Zornik, Herminie, Pa., J. Krebelj, Cleveland, O., J. Kosin, Girard, O. in še precej drugih, ki so bolj pogosto zastopani v izkazih poslanih naročnin.

Namen kampanje je bil dobiti listu 2000 več naročnikov. Kontestanti so do danes poslali nad 500 naročnin. Torej do sedaj smo dosegli četrtno zaželenega uspeha; z agitacijo nadaljujmo, dokler ne dosežemo končnega cilja, 2000 naročnikov več Proletarcu. Ako se 54 agitatorjev, ki so se prijavili v kontest, agitacije še bolj poprime, bomo to dosegli v prihodnjih treh mesecih. Na vsakega kontestanta odpade 28 naročnin. Ali jih boste dobili v prihodnjih treh mesecih? Razume se, da kontestantom v nekaterih naselbinah tega ne bo mokoče doseči, sploh po premogar-

JOHN STERŽINAR WILLOW SPRINGS, ILLINOIS,

naznanja ljubiteljem proste narave, da bo cesta do njegovega pikniškega prostora skozi RED GATE odprta v nedeljo 7. avgusta.

Društvam, klubom in posameznim skupnam priporoča svoj obsežen senčnat vrt za piknike in druge zabave. Ima tudi sobe za prenočišča.

Njegovi prostori se nahajajo kake dve milje naprej od onega kraja v Willow Springu, kjer se je nahajal prej.

Vzemite Joliet karo in izstopite na Red Gate Stop in potem imate par minut hoda na desno, pa ste na prostoru.

Dobra domača postrežba, cene zmerne.

Soc. klub št. 1 bo imel pri njemu piknik v nedeljo 7. avgusta.

skih revirjih ne, ker je stavka, in kjer so slovenske naselbine manjše. Ali to bi se dalo izenačiti na ta način, da bi se kontestanti v naselbinah npr.: Cleveland-Collinwood, Milwaukee, Detroit, Chicago, Waukegan, Sheboygan in še nekatere druge večje naselbine, nekoliko bolj potrudili in dobili več kot po 28 naročnin vsak.

Kot posameznik je poslal do sedaj v kontestu največ naročnin s. L. Selak, Collinwood, O. Poslal je 39. Na drugem mestu je J. Krebelj, Cleveland, s 37 naročninami. Tretje mesto ima A. F. Žagar, Chicago. Takoj za njim stoji pa J. Radelj, W. Allis s 31 naročninami. Sodrug A. Zornik je na petem mestu. Poslal je 25 naročnin. J. Kosin pa na šestem s 20 naročninami. Vsi ostali kontestanti imajo manj kot 20 naročnin. Vsi tukaj omenjeni, izjema s. Kosina, so opravičeni do osme nagrade: Debsova velika slika, katera bo okrasek vsakemu domu, samopojnik, avtomatični-svinčnik in Cankarjevi zbrani spisi I. in II. zvezek. Sicer pa kontestanti s to nagrado še gotovo niso zadovoljni, temveč se bodo v agitaciji potrudili da dobijo prvo nagrado.

Da bomo dosedi cilj, dobiti Proletarcu 2000 naročnikov več, nam priča to, da se vedno priglajajo novi zastopniki in kontestanti, ki so pripravljeni so-

delovati v agitaciji za razširjenje lista. Eden od teh je s. Joseph Pillich, Mulberry, Kans. Pred kratkim je nam pisal: "V imeniku zastopnikov sem zapazil, da Proletarec v naši naselbini nima zastopnika. Ako ste mi pri volji poslati imenik naročnikov in vse druge potrebne listine za zastopništvo, bom jaz poskusil z agitacijo. Sicer se ne nadejam velikega uspeha, ker smo tukajšnji premogarji, kakor je vam znano že dalj časa izprti in ker so v Kansasu izredno slabe delavske razmere. Mnogo naših rojakov se je tudi drugam izselilo, ali kljub temu mislim, da moja agitacija ne bo brez vsakega uspeha. Storil bom za list toliko, kolikor se v obstoječih razmerah storiti da."

Razveseljivo pismo smo prejeli tudi od zveste čitateljice in naročnice Proletarca, Terezije Otoničar, Butte, Mont. Pismo se glasi: "Kakor mi je znano Proletarec v tukajšnji naselbini nima mnogo naročnikov. Za to sem se jaz zavzela, da pridobim nekaj novih. Z agitacijo sem že poskusila, in ni bila brez uspeha. Za začetek sem dobila eno novo naročnino, katero vam tu prilagam in ob prvi priliki se podam zopet na agitacijo, in upam da bo uspeh večji" . . . Pismo Terezije Otoničar dokazuje, da je ona ena tistih redkih slovenskih žen, ki se zaveda da se mora tudi delavčeva žena zaeno z možem boriti za boljši družabni red. Vse priznanje nji! Posnemajte jo tudi druge slovenske žene,

Nadalje je dobil Proletarec novega zastopnika tu-

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA".
List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba
za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

CAP'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

L. CAP, lastnik
2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Phone Crawford 1382
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.
Peči in pralni stroji naša posebnost.
Tel. Irwin 2102—R 2.

DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG
Urad, 3724 West 26th Street
Stan 2316 So. Millard Ave., Chicago, Ill.

Tel. na domu Lawndale 6707, v uradu Crawford 2212-2213
Uradne ure: Od 2 do 4 pop., in od 6 do 8 zvečer.

BARETINCIC & HAKY POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

VAM SE BO IZPLAČALO!

Ako hočete imeti čevlje popravljene lično, trpežno, ter po zmerni ceni, jih prinesite k meni v popravilo. Delo jamčeno. — Se priporočam rojakom.

FRANK DACAR,
5906 St. Clair Ave., CLEVELAND, O.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih za stav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

di v Sheboyganu, Wis. In to v osebi s. Jacob Rupnicka. Da bo s. Rupnick aktiven zastopnik je dokazal s tem, da je takoj poslal dve novi naročnini. Proletarec je v Sheboyganu precej razširjen, za kar gre zasluga tamkajšnjih zastopnikom Debevču in Nagođetu. Obadva sta bila za razširjenje lista več let zelo aktivna. Tudi sod. Milostnik je pred par leti za list precej storil. Posebno v kampanji leta 1923. Toda ker agitacija nima meje, bo brezdvomno s. Rupnick list v Sheboyganu še bolj razširil.

Vse tiste naročnike, ki jim je naročnina potekla pa prosimo, da isto obnove. Ako je številka na prvi strani poleg vašega naslova manjša kakor 1037, pomeni da vam je naročnina potekla. S tem da naročnino takoj obnovite, prihranite listu stroške, upravnistvu pa nekaj dela. Čimboljše sodelovanje naročnikov z upravnistvom, bo v korist lista in socialističnega gibanja.

Listu v podporo.

XXI. Izkaz.

Detroit, Mich.: Katarina Stimac \$1.
Farrell, Pa.: Frank Kramar 23c.
Kenosha, Wis.: Frank Zerovec \$1.20.
Chicago, Ill.: Nabrano na banketu soc. kluba št. 1, \$25; Sava Bojanovich \$1, skupaj \$26.
Acosta, Pa.: Krtačar \$1.
Johnstown, Pa.: Andrew Vidrich 1.25.
Evelth, Minn.: John Benchina 50c.
Point Marion, Pa.: Tony Zupančič \$1.06.
Latrobe, Pa.: John Fradel 60c.
Glencoe, O.: Krtačica 50c. Skupaj v tem izkazu \$33.34. Zadnji izkaz \$409.46, skupaj \$442.80.

Socializem ni le vprašanje konsuma, ampak predvsem vprašanje produkcije.

Ako ste slabe volje . . .

tedaj greste gotovo ven v prosto naravo navčiti se dobrega in svežega zraka, ter se zabavate v krasni naravi v poletnih dneh. AKO STE ČMERNI IN ŽALOSTNI, tedaj je gotovo Vaš želodec tudi "slabe volje" in to pa radi neprebave, ker slaba prebava je vzrok vseh teh sitnosti. Ako hočete vse to

odpraviti, tedaj uživajte Trinerjevo grenko vino, ki vam izčisti želodec in vzpostavi zopet v pravi red. Citajte, kaj piše prijateljica: "Mt. Pleasant, Pa., 9. maja. — Moj želodec je bil iz reda in imela nisem nobenega pravega apetita; pričela sem pa uživati Trinerjevo grenko vino in danes se počutim za sto odstotkov boljša. Mrs. J. J. Carrafa." Trinerjevo grenko vino dobite v vseh lekarnah in pri trgovcih z zdravili. — Ali ste poskusili Trinerjev Fli-Gass? Pokonča muhe in komarje, poleg pa še ima vijoličen vonj. Mala steklenica — 1 pajnt — stane samo 75c, po pošti 15c več. Ako ga nima Vaš lekarnar tedaj pišite direktno na Joseph Triner Co., 1333 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje kluba št. 27 JSZ, se vrše vsako drugo nedeljo dopoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodrugi, prihajajte redno na seje in pridobivajte klubu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

Z VSAKIM LETOM

raste naša dolžnost in odgovornost napram velikemu številu onih, kateri stopnjema vlagajo svoje prihranke v hipoteke (mortgage) in bonde, katere mi prodajamo.

To velja posebno v današnjih časih, ko morajo biti imetja oprezno in razumno ocenjena, kar je mogoče le z večletno prakso, brez katere ocenitve ne bi mnogo veljale.

Posamezni vlagatelj nima tehkušenj, v katere se mi že 40 let posebno poglobljamo.

Denarne pošiljave v Jugoslavijo po zelo zmernih cenah.

Kaspar American State Bank
 1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

ZAUPAJTE SVOJE POSLOVANJE NAŠIM DOLGOLETNIM SKUŠNJAM.